

nya jobb

Den svenska socialdemokratin har målat in sig i ett hörn. Det går inte att upprätthålla den fulla sysselsättningen på längre sikt med nuvarande strategi.

Detta antyds i en ledare och en intervjuartikel i den socialdemokratiska idé-tidskriften Tiden nr 9/84. Artiklarna kan ses som ett försiktigt uppmärksammande av de allt allvarligare problem som den långt drivna löneutjämningen nu ger upphov till.

Socialdemokraterna har börjat upptäcka att löneutjämningen i kombination med de höga skatterna successivt leder till att allt färre delar av den privata tjänsteverksamheten kan fortsätta att existera. Det blir allt dyrare att få bilen lagad, huset ommålat, diskmaskinen reparerad, att äta på restauranger, att övernatta vid semesterresor o. s. v. Tendensen mot svarta jobb kommer att öka.

Med nuvarande strategi finns det ingen lösning om det inte är så att barberare, restauranger, bilverkstäder, rörmokare o s v skall socialiseras. Denna ortodoxt socialistiska tanke avvisar dock även Tidens ledarskribent. Men vad kan då socialdemokratin erbjuda för idéer som är förenliga med "den nya verkligheten"?

En lösning är större lönespridning och lägre skatter. Det skulle göra det möjligt för privata tjänster riktade mot hushållen att expandera. De flesta, inklusive Tidens ledarskribent, är överens om att en sådan strategi skulle fungera. I USA har antalet sysselsatta det senaste decenniet ökat med 16 miljoner personer. 84 procent av denna ökning har skett i den privata sektorn.

Men Tidens ledarskribent avvisar denna "nyliberala väg" och karaktäriserar

den som "mycket oblyga försök att skapa ett nytt klassamhälle". Slutsatsen borde då bli att eftersom den svenska modellen med låglönesatsningar och högskattepolitik inte är förenlig med full sysselsättning på längre sikt måste vi acceptera en allt större arbetslöshet för att inte få ett nytt klassamhälle.

I ett krampaktigt försök att ändå rädda den fulla sysselsättningen framför Tidens ledarskribent tanken att en allmän arbetstidsförkortning skall lösa problemen. Två syften anges: För det första skall härigenom knapphet på arbetskraft skapas. Sakligt sett är den tanken felaktig.

Docent Yngve Åberg har nyligen till regeringen överlämnat sin stora undersökning om arbetstidsförkortningarnas effekter på produktion och sysselsättning. Han kommer fram till att det inte varit några effekter alls på den totala sysselsättningen. Däremot kan det väntas att den offentliga sysselsättningen skulle öka med 12 000 personer för varje procent som arbetstiden förkortas. Då måste skatterna höjas varvid den privata sysselsättningen minskar – alltså raka motsatsen mot vad Tidens ledare strävar efter.

Det andra syftet med arbetstidsförkortningen är mera grumligt: människor-

na i socialdemokratins samhälle skall få mera tid för att kunna göra mera själva. Viktiga områden skall "undandras den formella ekonomin" – tex när det gäller att "sköta bostäder, bilar och cyklar".

Resonemanget innebär alltså att inkomstutjämnning och högre skatter skall få fortsätta att fördyra de privata tjänsterna så att de slås ut från den "formella ekonomin". För att människorna i detta samhälle ändå skall få tjänsterna utförda skall de få mera "fritid" för gör-det-själv-verksamhet eller arbete i "små kooperativ". Arbetspecialiseringen inom tjänstesektorn skall alltså vändas till en avspecialisering. Men eftersom alla inte är lika händiga när det gäller bilreparationer etc måste detta också betyda en förtäckt uppmuntran av svart arbete.

Vad blir då resultatet av socialdemokratins i Tiden skisserade framtidsvision? Jo, en formell sektor med kraftigt utjämnade löner huvudsakligen inriktad på varuproduktion och en informell sektor där arbetslösa och fritidsarbetande helt oreglerat och skattefritt kan ägna sig åt tjänsteproduktion.

Med en portion dubbelmoral kan tydligen socialdemokraterna också acceptera nyliberalismen bara den är svart.

Danne Nordling